

Anne Delstanche - Maart 2019

“Muziek kent geen taalgrenzen. De muziek is een taal op zichzelf”.

“Wij behouden het essentiële en het zijn fundamentele veroveringen”.

Cuba Sí : Hoe kwam je tot de muziek?

Ik denk dat de muziek deel uitmaakt van het nationaal DNA van Cuba. In mijn familie is er geen enkel musicus, noch vader, noch moeder, noch broers of zuster, noch ooms, noch neven... Het is een familie die veel van muziek houdt, van dans, van cultuur, maar niet rechtstreeks musicus is.

Ik ben de eerste die aan muziek doet. Reeds als kind, als amateur op school, tijdens studenten gebeurtenissen. Ik deed aan muziek als een spel. Het was voor mij een ontspanning, ik voelde mij vrij als ik speelde, de percussie, de tumba, de clave, de rumba, ik zong. Op school werd ik dikwijls betrapt rechtstaand op een tafel, dansend, muziek aan het spelen. De klas was vol leerlingen die dit plezant vonden, ik deed het enkel als een spel.

Op vijftien jaar begon ik liedjes te componeren, zonder muziek te hebben gestudeerd, daarna ging ik naar de universiteit. Wanneer ik de universiteit eindigde, in 1993, in volle speciale periode, maakte muziek nog geen deel uit van mijn toekomstperspectieven. In 1995, na mijn sociale dienst, liet ik mijn lerarenjob vallen. Ik was professor in marxisme en geschiedenis. Ik liet die job vallen en trachtte van leven te veranderen. En als huisvader moest ik middelen zoeken om verder te gaan.

Muziek verschijnt toevallig rond 1997. Ik maak er werk van om centen te verdienen en de levensomstandigheden van mijn familie te verbeteren, zonder ooit gedacht te hebben een muzikale carrière te ontwikkelen. Het is gewoon het leven dat mij verplichte te kiezen. Ik

werkte 9 jaar in Varadero als musicus in de hotels, waar ik speelde voor het toerisme, tot op een dag ik besliste : “het kan niet meer”. Het was saai en vermoeiend alle dagen hetzelfde te spelen, hetzelfde basisrepertorium, de ABC van de Cubaanse muziek.

Ik bleef liedjes schrijven, iets duwde mij in die richting. Enkele van mijn liedjes werden bekend. Ik zong er sommige in de hotels. Deze test gaf mij de overtuiging dat ik meer kon doen dan in hotels zingen. Sommige van mijn collega's vonden mijn liedjes interessant, maar ook enkele toeristen vroegen wie de auteur ervan was. Ik besliste dan het toerisme te verlaten en een carrière te starten als “trovador”. Ik ging regelmatig naar Havana om er te spelen op andere plaatsen dan mijn gemeentelijke en provinciale omgeving, en buiten het kader van mijn familie en vrienden uit de wijk. En nu leef ik van mijn muziek.

CS : Uw liedjes sluiten nauw aan bij de Cubaanse werkelijkheid en ik ben ervan overtuigd dat de teksten voor u zeer belangrijk zijn.

Ja, daar ligt de sleutel. In Cuba zegt men dat de “Son” de sleutel is van het toppunt om de ziel te begeisteren. Ik werd beïnvloed door muzikanten van wie ik de socio-muzikale visie erfde, laat ons ze zo noemen, en die het lied gebruikt om sociale dingen, gedachten, bedenkingen uit te drukken. Vanuit de Son, die u toelaat te ontspannen, te dansen, te genieten, maar met een inhoud die een idee steunt, die tracht de mensen te doen nadenken, die stopt om na te denken over sociale problemen die in Cuba voorkomen, die dikwijls niet alleen Cubaanse problemen zijn, maar problemen van de mensheid, problemen die op een of andere wijze in alle maatschappijen bestaan. Het bericht wordt dan universeel.

Wie zou er niet van houden dat zijn muziek de grenzen van zijn land overschrijdt, van zijn denken, van zijn cultuur, zijn gewoonten, zijn tradities, en een beetje het denken kan worden van allen die naar hem luisteren, ongeacht de grenzen van de taal. De muziek overschrijdt alle taalgrenzen. Muziek is een taal op zichzelf.

Deze weg is langer dan de muziek die enkel doet dansen, ontspannen, lachen. Maar ik heb

die weg gekozen. Laat ons zeggen dat het een verantwoordelijkheid is. Ik denk dat wanneer het lied van de troubadour geen lied is met een engagement t.o.v. zijn omgeving, zijn geschiedenis, zijn werkelijkheid, zijn heden of zijn toekomst, het is alsof de troubadour leeg is, zonder inhoud. Diegene die de weg niet versperd, veegt ook niet, maar dit conflict is welkom om de maatschappij vooruit te helpen. Ik heb ooit aan iemand gezegd : “Een lied verandert de wereld niet, maar verbeterd hem”.

Een lied dient om even te stoppen waar men staat. Wij leven zodanig snel dat er minder haltes zijn om te stoppen en het landschap te bekijken. Men vergeet soms dat de geluiden niet enkel deze zijn van de treinen, de vliegtuigen, de camions, de toeters van de auto's, het lawaai van de decibels. we worden doof omdat we gestopt zijn te luisteren naar wat de natuur ons geeft. Naar de mensen luisteren, zien hoe ze denken, de toon van hun stem, hoe ze bewegen, hoe hun stappen klinken, hoe ze ademen, hoe ze leven, als je dat mist, dan mis je de kans om af te haken. Je word een musicus-automaat, en dat wil ik niet doen.

CS : Dit doet mij even denken aan de teksten van Los Van Van, een beeld van de Cubaanse maatschappij. Ik besepte ook dat voor zij die geen Cubaan zijn, veel dingen in je teksten hen ontsnappen, je hebt een zeer Cubaanse taal.

Inderdaad. Sommige woorden in de liedjes zijn zeer Cubaans en natuurlijk onbegrijpelijk voor deze die ze niet kennen... wat wou je daarmee zeggen?

Alvorens musicus te zijn begon ik van muziek te genieten met Michael Jackson, met de Beatles. Ik verstond niet wat ze zegden. Wij ontvangen wat de muziek ons zegt omdat er een in de muziek een gevoel is dat tot u spreekt. Soms kunnen de mensen niet alles begrijpen omdat wij woorden gebruiken, zelfs soms voor een Spanjaard, die zeer typisch zijn, autochtoon voor elk land. Ik denk dat de muziek de deugd heeft de grenzen op te heffen, zoals ook de kunst. Muziek heeft het geluk mobiel te zijn. Niemand loopt rond met een schilderij van Picasso onder de arm,, maar je komt buiten met een geheugen van de muziek die je graag beluisterd, en daar ga je overal mee, los van de talen.

CS : Men mag beweren dat je deel uitmaakt van de Nueva Trova. Wat betekend voor u de Cubaanse Nueva Trova?

De Nueva Trova is geboren in de jaren '60, met Pablo en Silvio aan de leiding ervan, met andere grote figuren van de Cubaanse muziek. Zij vormden een brug tussen de traditionele trova (vooral Pablo), de trova afkomstig uit de 19e eeuw, de "feeling" en de Nueva Trova Cubana.

Zij hadden het geluk geboren te zijn in zeer dynamische jaren in Cuba. De revolutie, de jaren van verandering in Latijns Amerika, woelige jaren met een echt sociaal bewustzijn op wereldvlak, maar vooral in ons werelddeel. En zij hadden het geluk de leeftijd, de intelligentie en de capaciteit te hebben om het historisch ogenblik waarin zij leefden te begrijpen, en talentvol genoeg om liederen te schrijven die nodig waren op dit historisch ogenblik. Daarom werden zij een soort geluidsband van de revolutie en van alle wijzigingen in Cuba en Latijns Amerika. De Nueva Trova heeft toen een bewustzijn nagelaten. In Chili, Argentinië, Peru werden stadia gevuld omdat de mensen het nodig hadden deze liederen te beluisteren. Zij identificeerden zich met deze liederen. Zij voelden zich ondersteunt door de stem van Silvio, van Pablo, de grootsten van de Nueva Trova in Cuba, en dank zij deze brug hadden wij, die later kwamen, het geluk te genieten van deze referentie. Zij hebben niet alleen de esthetica,, maar ook de ethica, de ideologie, de politiek en het geweten overschreden. Het zijn geen liederen enkel geboren om het oor te strelen.

Tot deze beweging behoren, ik twijfelde om mij "trovador" te voelen, hoe zou ik deel kunnen uitmaken van de trova. De trovadors zijn Pablo en Silvio. Zij zijn groot. En talrijke collega's zegden mij : "Uw liederen zijn in de stijl van de Trova, met sociale thema's, een esthetiek die er dicht bij staat, een poëzie van dezelfde trend". Akkoord, maar dat wil nog niet zeggen dat ik een 'trovador" zou zijn. Het concept was te groot om mij zo te horen noemen. Totdat ik me liet overtuigen dat ik reeds in de jaren '90 liederen schreef in die sociale stijl, die esthetische stijl, het zoeken naar een poëzie die niet zo ver gezocht was, niet zo ingewikkeld, niet van een andere planeet, nee, een poëzie met de voeten op aarde, die woorden gebruikt die wij

dagelijks hanteren. Natuurlijk blijft de vorm, de wegen om te zeggen wat je voelt, maar zonder elitisme of afstand, eerder een middenweg die de mensen toelaat te begrijpen, van de minst geschoolde en de wijze, allen kunnen zich identificeren met mijn liedjes.

Deze beweging heeft veel mensen gemerkt, en ik werd ook gemerkt. Sommigen beweren nu dat er een volledig nieuwe trova bestaat. Ik ben akkoord met Sarah González. Zij beweerde dat de trova dezelfde bleef sinds ze begon, veel mensen zijn de mening toegedaan dat er slechts één trova bestaat. Misschien, om ze te begrijpen, te bestuderen, kan men ze opdelen in opeenvolgende periodes. Maar uiteindelijk is de essentie dezelfde. Geëngageerde liederen maken de troubadour en ik ben fier om te behoren tot een dergelijke beweging.

C.S. : Wat denk jij van het ontwerp van nieuwe grondwet, met de deelname van het volk?

Er is in Cuba iets gebeurd als een nationaal exorcisme. Van alle procedures die ik kende is dit de eerste die zo omvangrijk was, in de mate dat de deelname dieper was, inzake wat de mensen hebben uitgedrukt, zonder masker, wat ze denken en voelen. Wij hadden dit echt nodig. Wij, Cubanen, hebben een massa-reflectie nodig en een massa-uitdrukking, want het land is al jaren aan het nadenken over de mogelijkheden om te veranderen voor een verbetering.

De Cubanen, de meest overtuigden, deze die twijfels hebben, deze die aan de grens staan, met meer twijfels, of deze die niet akkoord zijn, om het even, iedereen heeft dit verloop beleefd als als een opportuniteit om Cuba meer te doen overeenstemmen met de werkelijkheid van de Cubanen van vandaag. En dit laat Cuba toe meer overeen te stemmen met zijn tijd, op dit ogenblik dat Cuba gelijk op de tijd die de wereld beleefd, want wij behoren tot die wereld. Men tracht dikwijls ons buiten deze tijd te zetten. Maar wij maken deel uit van de wereld. En wij mikken op een project dat afwijkt van de meerderheid van de projecten die in de wereld bestaan. Maar het project dat Cuba gekozen heeft, dat Cuba nastreeft, is de gok om de verwezenlijkingen die wij niet mogen verliezen te verdedigen. Die

wij moeten behouden want het zijn verwezenlijkingen van een onschatbare waarde, die andere landen, soms met een langere geschiedenis, meer ontwikkeld, niet hebben kunnen bereiken. Wij hebben ze in stand gehouden, met veel inspanningen en een grote inzet. Zij hebben levens gekost, opofferingen van veel mensen,, onze broeders hebben in dit land een revolutie verwezenlijkt die wij ten aller prijze moeten doen overleven.

En wat niet goed draait? Ik behoor tot diegenen die denken dat wat niet draait moet afgeschaft worden. Wat ons doet struikelen, wat overbodig is en niets bijdraagt tot het proces, laat ons alles afschaffen dat ons belet vooruit te gaan. Wat ons afremt in het binnenland. Ik spreek hier niet over de blokkade, over de internationale druk, al die zaken die een werkelijkheid zijn. Soms heeft men er gebruikt om onze eigen interne verantwoordelijkheden niet op te nemen. Maar sommige zaken hangen van ons af.

Deze grondwet werd meer dan besproken, meer dan gedebatteerd. Er kwamen meer dan 100 wijzigingen, en alles wat de mensen hebben besproken is opgenomen in dit document, de mensen beseffen het bij de lectuur. En in februari is het de historische datum van het referendum die zal laten zien of de Cubanen beslissen dit massaal te steunen. Wij willen deze grondwet vertalen in praktische actie. Er zijn zaken die moeten veranderen, andere kunnen wachten en later aan bod komen, maar er zijn zaken die de Cubaanse werkelijkheid wenst toegepast te zien, en ik ben ervan overtuigd dat de meerderheid van de Cubanen er deel willen van uitmaken, aanwezig willen zijn, en niet enkel de toeschouwers zijn van wat de regering wenst te doen. Wij zijn bereid om dit te doen.

C.S. : En de mensen nemen massaal deel?

Jawel, en iedereen is betrokken, zowel de oude gepensioneerde die niet meer buiten komt, als het kind dat school loopt. Iedereen is betrokken, alle sociale kringen, alle werknemers, alle instituties. Het zijn meer dan acht miljoen Cubanen, het is een historische deelname voor het land, nu dat Fidel er niet meer is, met een nieuwe president, die geen deel uitmaakt van de historische generatie van de revolutie. Een man die ik persoonlijk ken, en ik denk dat hij

de eerlijke wil heeft om vooruit te gaan en er hard voor te werken. Ik denk dat wij hem moeten steunen. Wij moeten het proces aan gang steunen voor het welzijn van Cuba, en Cuba zal verder vele landen kunnen helpen, want onze buitenlandse politiek blijft dezelfde, versterkt door de historische principes die Cuba verdedigde en die blijven bestaan in de wil om vooruit te gaan.

De zaken met dewelke wij niet akkoord gingen werden verlaten. Zij werden besproken, herzien, herdacht en hergedefinieerd. Sommige opinies waren beter omschreven dan in het voorontwerp, en de mensen deden voorstellen : “Men zegt dit, maar ik zou liever dat zeggen, en ik suggereer het zo te zeggen”, en de tekst werd aangepast in functie van wat de mensen hebben uitgedrukt. Dat steunt de overtuiging dat dit cruciaal is voor het land. Ik denk dat dit een antwoord is dat het land echt nodig heeft.

C.S. : En gaat uw lied “Mi Casa” in deze richting? Wij moeten zaken veranderen, zonder het systeem te veranderen.

Wij behouden het essentiële, en het zijn fundamentele verworvenheden. In Cuba is er geen georganiseerde misdaad, zijn er geen paramilitaire groepen die u vervolgen, is er geen terrorisme. Het is een land waar opvoeding en gezondheidszorgen gratis zijn, zelfs in de zeer moeilijke omstandigheden. Soms, zoals een goede Cubaan het zegt, weten wij niet hoe het oplossen. En toch sluit men geen hospitalen. Men vraagt geen cent voor een hospitaal, voor een school. En dat vergeet men soms. Ik zeg het aan mijn kinderen, ik spreek erover met vrienden. Gezondheid en opvoeding zijn geen kostuum, worden niet gegeten, worden niet gedragen zoals klederen, en omdat ze evident zijn worden ze onderschat. Men onderschat het belang ervan, omdat men het belang niet meer ziet. De dag dat het moest verdwijnen zal men het belang begrijpen.

Een zin die ik blijf herhalen zoals een lied zegt dat het socialisme niet omvat is in een toespraak, en het kapitalisme niet omvat is in een reclameboodschap. Een toespraak zegt niet wat er zal gebeuren of wat een revolutie is. Een toespraak kan algemeenheden

hernemen, maar niet wat er in Cuba aan gang is, zoals een reclameboodschap niet het kapitalisme is. Ik denk dat het Cubaanse volk veel beperkingen heeft beleefd, en dat het recht heeft op de aan gang zijnde wijzigingen voor beterschap. Een goede boost, zodat de wagen niet stopt. Dat hij verder gaat. Ik denk dat dit het belangrijkste is.

En het lied “Mi Casa” is mijn bescheiden bijdrage. Het is al 10 jaar oud. Het is geen recent lied. Ik heb het geschreven voor men officieel sprak over wijzigingen, voor de richtlijnen van de partij, zij kwamen later. Wanneer het lied is geboren heeft iedereen mij gezegd : “Je bent gek om dit lied te schrijven”. Ik ben niet gek, ik leef met mijn tijd, in mijn omgeving, mijn werkelijkheid. Ik spreek enkel over wat ik beleef, over wat wij allemaal beleven, wij die hier leven. Sommigen hebben het gezien als een beetje contrarevolutionair, misschien voor diegenen die niet willen horen of willen luisteren naar de transparantie van het lied? Maar de tijd ging voorbij, en vandaag is het lied gekend in gans het land, de mensen zien het als een referentie voor de actualiteit. Tijdens elke sociale gebeurtenis wordt het lied gebruikt, besproken. Het is gebruikt voor conferenties, als basis voor discussies en uitwisselingen, voor cursussen over de Cubaanse werkelijkheid, om gebeurtenissen af te sluiten. Ik ben zo gelukkig dat het zo verliep, dat het lied niet werd misbruikt, dat het de weg volgde waarvoor ik het schreef, sinds het geboren is, ik maakte het als een bijdrage.

C.S. : Ik denk dat het uitdrukt wat vele mensen in Cuba denken.

Inderdaad, zoals ik het zeg, het werd verspreid, overal. Ik ben gelukkig dit lied te hebben geschreven, en fier, het is een privilege. Ik weet niet of ik dit verdien, maar het bestaat ten goede van de Cubanen, en verder, als het kan dienen voor andere landen zou het goed zijn. a